

نگاه

به بهانه اجرای نمایش «شیش» نوشته وکار کورش نریمانی

یک اتفاق برای نمایش کمدی فردا

نور الله نصرتی

● در دو دهه اخیر «کورش نریمانی» نزد اهالی جدی و جریان ساز عرصه تئاتر کشور، نامی آشنا و معتبر بوده است. حوالی دو دهه پیش، به‌صحنه‌آمدن «شب‌های آوینیون» نمایش موفق و مورد اقبال او، نویدبخش ظهور نویسنده و کارگردانی به‌شدت مورد نیاز در عرصه تئاتر کمدی اصیل و امروز ایران بود. نریمانی در آن کار به صندوقچه نمایش سنتی ایرانی (سیاه‌بازی) سرک کشید و فانوس خیال آن را با جرقه‌هایی از جنس ذوق و خلاقیت ذاتی آمیخته و با دانش اکادمیک و تجربه‌های پیشین دانشجویی و حرفه‌ای، چنان فروزان کرد که برای مخاطب امروز اینجایی و آنجایی هم نورافشانی کند؛ برای همین «شب‌های آوینیون» کاری شد کارستان چنان‌که علاوه بر جوایز متعدد جشنواره‌ای، دلنشین‌ترین جایزه برای یک نویسنده و کارگردان تئاتر یعنی استقلال بسیار خوب صاحب‌نظران و منتقدان و تماشاگران خاص و عام ایرانی و فرهنگی را دریافت کرد. آن نمایش نقطه عزیمتی برای نریمانی و نقطه عطفی برای تئاتر معاصر ایران – به‌ویژه تئاتر کمدی شد- چنان‌که بعد از آن در این سال‌ها، تماشاگران و منتقدان تئاتر، کورش نریمانی و نمایش کمدی را جدا از هم ببینند، نمایشی کمدی از آن جنس که در سطور بالا از آن با عنوان «اصیل» و «امروزی» یاد شد تا بر تمایز آن با تلقی نازل و گاه مرسومی از نمایش کمدی تاکید شود که کار وپارش نه نقد و برانگیختن تفکر و طعنه بر کژی‌های زمانه که تفریح و لودگی و اساسا معطوف به گیشه است.

البته هنر حقیقی و پرخوردار از روح زندگی، همان که نیچه آن را ملهم از روح دیونیزوس و به‌مثابه «بله‌گفتن به زندگی» می‌داند، هنری که سیاه و تلخ و نوید نیست و نق نمی‌زند و شادی و خنده را به خاطر آسودن جان به‌سته‌آمده و تیره‌گشته مردمان ارج می‌نهد، پدیده نازل و مبتذلی نیست، همان‌طور که سیاه‌بازی در تعدادی از نمایش‌های تخت‌حوضی و لاله‌زاری در زمان و زمانه خود نبود، وقتی شیرین‌کارانه و طنازانه تماشاگرش را به خنده می‌انداخت و زندانه به منش و روش ناپهناجر زورمندان و زراندوزان و موزران زمانه می‌تاخت. از گذر اشاره به سیاه‌بازی و «مبارک»-هایش مجددا به نویسنده و کارگردان «شب‌های آوینیون» برگردم، بی‌اینکه به پرشمردن کم و کیف کارنامه کورش نریمانی در عرصه تئاتر (کمدی) امروز ایران از آن زمان تا امروز مجال و نیازی باشد؛ چراکه او جدا از کارهای متنوعش در زمینه نویسندگی، کارگردانی و بازیگری در مدیوم تلویزیون و کمی سینما، برای اهالی پیگیر و جدی تئاتر نیز به معرفی نادر، مداموت نظری و عملی نریمانی بر سر رونق و رشد تئاتر کمدی با نمایشنامه‌هایی که برآمده از این دغدغه نوشته و روی صحنه برده، با شاگردانی که برای همین هدف تربیت کرده و بازیگران موفقی که در این مسیر کشف و به تئاتر و تلویزیون و سینما معرفی کرده، خود بهترین معرف کارنامه و جایگاه اوست.

اکنون بعد از چند سال که نریمانی در تئاتر حضور نداشت، نمایش کمدی «شیش» از او در تئاتر مستقل تهران روی صحنه رفته است. هدف یادداشت حاضر نقد این نمایش نیست و شایسته‌تر است که این مهم را به منتقدان تئاتر بسپاریم؛ بلکه پس از اشاره گذرا به پیشینه و عرصه درخشش تئاتری نریمانی، عجلاتا بر آنم به طرح این نکته برسم که نوشتن و اجرای هر نمایش کمدی توسط او در این سال‌ها بنا بر دلائل مختلف همواره ظرفیت آن را داشته تا به یک «اتفاق» تازه و درخوراعتنا و طبعاً تماشایی تبدیل شود. چنین ظرفیتی عمدتا برآمده از مضامین و دغدغه‌مندی‌های انسانی و اجتماعی موجود در متن‌ها یا پختگی و خلاقیت موجود در اجراها و اغلب هر دو این امتیازات بوده است. تازه‌ترین کار او «شیش» اما می‌تواند بنا بر دلیلی کاملاً متفاوت و فرامتنی، اتفاق تازه‌ای در روال کاری او محسوب شود و بنا بر همین دلیل متفاوت، بیش و پیش از آنکه برای تماشاگران عام و ساختن متنی واحد برای مدیران تئاتر، اهالی تئاتر، استادان و فعالان و برگزارکنندگان کارگاه‌های آموزش تئاتر و بازیگری، ددینی و درس‌آموز است.

بله اتفاقی با اجرای «شیش» رخ داده، حتی اگر متن این نمایش که اقتباس و بازآفرینی نریمانی از چند داستان جیخوف – و گاهی با یک واسطه (نمایش‌نامه‌ای از نیل سامیون) – است، طبعاً قوام و انسجام دراماتیک یک نمایش‌نامه را نداشته باشد، یا متن در بازنمایی یک جامعه فاسد، هم صرفا و هم بیش از حد لزوم، متکی بر کلیه‌ها و اشارات آشکار و نهان جنسی باشد. البته ناگفته نماند شیوه ترکیب چند داستان از یک نویسنده و ساختن متنی واحد برای اجرای صحنه‌ای «شیش»، فارغ از تمام عوارض و گرفت و گیرهایش، کار بدیع و کم‌سابقه‌ی یا حتی بی‌سابقه‌ای است که نریمانی به آن دست زده و تا حدودی خود یک رخ داده تازه در حوزه تجربه‌های نمایش‌نامه‌نویسی ایرانی است، اتفاق مهم‌تر اما نه در خود نمایش که در روند و انگیزه و هدف از به‌صحنه‌آوردن آن رخ داده است، اتفاقی که ناشی از همت و جسارت و خطرکردن و از‌خودگذشتگی بخصوصی است که نریمانی به آن دست زده تا باقی، بقای بدنه و جریان تئاتر کمدی باشد!

❖**فیلم‌نامه‌نویس و کارشناس ادبیات نمایشی**

ویران، مجموعه‌داستان کوتاهی از «ابوتراب خسروی» است که «مهدی نصری» یکی از داستان‌های آن به نام «مرثیه باد» را تحت عنوان نمایش‌نامه‌ای با نام «این قصه را آهسته بخوان» در تماشاخانه مهر، واقع در حوزه هنری روی صحنه برده است. ماجرای داستانی که «ابوتراب خسروی» نوشته است به صورت روایت اول‌شخص مفرد است که با خاطرات منصور و وداع او با زنش (اشرف) توأم است. او عازم یادگانی در جلدیان است و در یک منطقه مرزی جنگی در سومار به‌عنوان یک دیده‌بان مشغول پست‌دادن است.

این سرباز عاشق و تنها گاه از طریق پنجره خیالی، همسر دور از خود را تصور می‌کند. اشرف زنی است که کودکی پابه‌ماه دارد و جنگ، دیدار فرزند را به‌کام پدر تلخ کرده است! نصری داستان را تبدیل به درام کرده و دو شخصیت و یک قصه دیگر به آن افزوده است.

آنچه در زیرمتن این نمایش می‌شود، چالش

این دیده‌بان با چرایی یک جنگ ویرانگر است؛ جنگی که او را به نوستالژی و جدایی از همسر عادت داده است. در کارگردانی این اثر با استفاده از تکنیک بازی‌دریازی و گاه حضور فیزیکی زن، جهانی نوستالژیک در برابر دیدگاه مخاطب آشکار می‌شود. حرکت و رویارویی شخصیت‌های نمایش از گوشه‌ها به مرکز صحنه توسط

درباره نمایش «این قصه را آهسته بخوان» به نویسندگی و کارگردانی «مهدی نصری»

جنگ و صلح

میزانسن‌ها تزریق شده تا زوال تدریجی شخصیت یوسف در این «برهوت سوت وکور» عریان شود! برهوتی سوزان که یوسف را در یک قلمرو روحی بی‌حاصل قرار داده و تنها ستاره زندگی اش را از او ربوده است! شخصیتی که در کشور خود شباهت زیادی به یک بیگانه دارد که دچار بیماری «دوری از خانه» یا «هوم سیک–Homesick» شده است! عمل برانگیزنده درام در تردید زنی (ستاره) به

خیانت احتمالی شوهری است که این مرد تمام این علامت سؤال‌ها را «خاصیت برهوت» می‌داند تا انسان را در کام خود فروبرد! چشمان زنی دیگر در روند نمایش به یک عامل تعلیقی تبدیل شده تا مسز این به ظاهر خیانت را افشا کند و این در حالی است که یوسف قربانی عذاب وجدان‌های خویش است تا قضاوت دیگران؛ او حتی نمی‌داند خواسته یا ناخواسته آتش بر کسی گشوده است یا نه! اما آنچه در لایه‌های زیرمتن نمایش احساس می‌شود آتش جنگی است که تنها ستاره زندگی یوسف را به چاهی افکنده که حالا او دیده‌بان و نظاره‌گر آن است!

مهدی نصری با انتخاب این داستان خوب و اقتباس و نوشتن این نمایش‌نامه نگاهی صلح‌طلبانه به فضای پرتلهاب جامعه‌ای دارد که امروز پر از نزاع و آشوب است! شاید یکی از عواملی که در سازماندهی و زنده نگه‌داشتن عناصر نمایشی این کار می‌توانست مؤثر باشد، انتخاب بازیگر بهتری برای نقش یوسف بود که تلاش این بازیگر «حمیدرضا حیدری» در کشف جوهره نقش و ابلاغ آن به تماشاگر از قوام و یکدستی خوبی برخوردار نیست، اما در نقطه مقابل بازی خوب «فریسا امینیان» در نقش «ستاره» از طراوت و پویایی خوبی برخوردار است.

آیین نکوداشت‌های بیستمین جشن بزرگ سینمای ایران در باغ کتاب تهران برگزار می‌شود

کارگردان، ۲۲ فیلم سینمایی با عنوان نویسنده فیلم‌نامه و ۱۳ فیلم را در مسند تهیه‌کننده در کارنامه خود دارد. او همچنین به‌عنوان طراح و مدیر هنری، تدوینگر و سرمایه‌گذار نیز در سینما فعالیت داشته است.

سیدمهدی شجاعی:

سیدمهدی شجاعی متولد ۱۳۳۸ در تهران و فارغ‌التحصیل نمایش‌نامه‌نویسی و ادبیات دراماتیک است. وی سال‌ها مسئولیت صفحه‌های فرهنگی و هنری روزنامه جمهوری اسلامی و سردبیری ماهنامه صحنه‌ها در برعهده داشت و هم‌زمان «انتشارات برگ» را مدیریت می‌کرد. قطعات ادبی، داستان‌ها و نمایش‌نامه‌های او در قالب چندین کتاب منتشر شده است.

فیلم‌نامه‌های بدوک (۱۳۷۰)، قله دنیا (۱۳۷۴)، پدر (۱۳۷۴)، کمین (۱۳۷۵) و مسیر عشق (مسافر کربلا) (۱۳۸۷) در کارنامه سینمایی او به چشم می‌خورد.

او در بسیاری از هیئت‌های داورى در جشنواره‌های تئاتر کشور حضور داشته است و علاوه‌برآن عضویت در شورای سیاست‌گذاری تئاتر کشور، عضویت در هیئت‌مدیره کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، عضویت در شورای سیاست‌گذاری حوزه هنری، عضویت در هیئت امنای بنیاد سینمایی فارابی، عضویت در شورا‌های نمایش وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، عضویت در هیئت داوران جشنواره بین‌المللی فیلم قاهره، فیلم فجر و... از دیگر سوابق سیدمهدی شجاعی است. فیلم‌نامه ۲۶ قسمتی حضرت یوسف (ع) با عنوان «یعقوب‌ترین یوسف، یوسف‌ترین زلیخا» و سرپرستی دایرالمعارف امام حسین (ع) از دیگر فعالیت‌های تحقیقی او به شمار می‌رود که اولین مجلد‌ها آن منتشر شده است. شجاعی بیش از ۲۵ تالیف و ۴۳ ترجمه منتشرشده برای کودکان و بیش از ۴۲ تالیف داستان و رمان در زمینه بزرگسالان دارد.

۳ نمایش تازه در پردیس تئاتر شهرزاد

میانه» به کارگردانی پویا بیرحسینلو که اجراهای خود را از چندوقت قبل آغاز کرد، به دلیل استقبال مخاطبان به مدت هفت روز دیگر تمدید شد و تا ۲۰ مردادماه هر شب ساعت ۲۱:۳۰ روی صحنه می‌رود. نمایش «فلپک» تازه‌ترین اثر محمدحسن معجونی تا پایان مردادماه هر شب ساعت ۱۹:۳۰ در سالن شماره ۲ پردیس تئاتر شهرزاد روی صحنه خواهد رفت و در روزهای پایانی هفته دواجرانی خواهد شد و در دو ستانس ۱۹ و ۲۱:۳۰ روی صحنه می‌رود. نوید محمدزاده، ستاره پسرانی و حسین حسینیان در این نمایش به ایفای نقش می‌پردازند. نمایش «رومزم» به کارگردانی فریماه مسگرنیا جزء دیگر نمایش‌های پردیس تئاتر شهرزاد است که هر

و کارگردانی امین بهروزی از تاریخ ۱۴ مردادماه هر روز ساعت ۱۸:۳۰ در سالن شماره یک پردیس تئاتر شهرزاد اجراهای خود را آغاز می‌کند. سجاد افشاریان، وحید آقاپور، نازنین احمدی و سولگ خلیق در این نمایش در مقام بازیگر حضور دارند. نمایش «بانوایان» عنوان تازه‌ترین اثر نمایشی پردیس تئاتر شهرزاد، به کارگردانی علی نیکزاد است که از ۱۴ مردادماه هر شب ساعت ۲۱:۴۵ در سالن شماره ۳ اجرا خواهد شد. حسین میرزائیان، سمیه برچی، محسن میرزاخانی، سارا والیانی، آناهیتا خسروی، رامتین مقدادی و میلاد شوریده بازیگران این اثر نمایشی هستند. نمایش «اقتابکاران و سایر کشاورزان سرزمین شرق

آغاز صد اثر صد هنرمند با فروش ۱۷۵ میلیون تومانی

بهمن محمص است: یک نقاشی روی مقوا که کالری گلستان آن را ۸۵ میلیون تومان پیشنهاد کرده است. البته دوستدارن بهمن محمص فرصت خرید اثر دیگری از او با قیمت پایین‌تر را هم دارند: یک لیتوگرافی که با قیمت ۵۵ میلیون تومان روی دیوار می‌رود. دو اثر زیبا از سیدمحمد احصابی، یکی ۸۰ و دیگری ۶۰ میلیون تومان، نقاشی منظره از کبخسرو خروش ۶۰ میلیون تومان، اثری قابل‌توجه از زنده‌باد فریده لاشایی ۲۵ میلیون تومان، کاری از حجت شکبیا ۲۰ میلیون تومان و... در کنار خوشنویسی‌های درخشانی از زنده‌باد رضا مافی و... جمع استادان را در صد اثر صد هنرمند بیست‌وششم جمع کرده است، اما بدون تردید مانند

زیر آسمان فیروزه ای

افتتاحیه «تنگه ابوقریب» در اعتراض به شرایط اقتصادی برگزار نمی‌شود

● **گروه هنر:** عوامل فیلم «تنگه ابوقریب» در واکنش به شرایط نامساعد اقتصادی و نبود امکانات اولیه در مناطق جنگ‌زده دفاع مقدس، هزینه برگزاری افتتاحیه این فیلم را صرف اکران فیلم در مناطق محروم خوزستان می‌کنند. درحالی‌که برنامه‌ریزی‌های اولیه برای برگزاری آیین افتتاحیه فیلم «تنگه ابوقریب» برای روز یکشنبه، ۱۴ مرداد، در پردیس سینمایی کورش انجام شده بود، گروه تولید این فیلم تصمیم گرفتند در واکنش به شرایط نامساعد اقتصادی کشور و تخصیص نیاقت امکانات اولیه زندگی به مناطق دفاع مقدس، به‌جای صرف هزینه برگزاری مراسم افتتاحیه، این هزینه را صرف اکران فیلم «تنگه ابوقریب» در خوزستان کنند.

بهترین فیلم سی‌وششمین جشنواره فیلم فجر در شهرهای مختلف استان خوزستان که خط مقدم نبرد در دفاع مقدس بودند اکران خواهد شد. ضمن اینکه برنامه‌ریزی‌های لازم برای اکران در شهرهای بدون سینما هم انجام شده است که برنامه دقیق اکران در این مناطق اعلام خواهد شد.

چند روز پیش هم بازیگران فیلم «تنگه ابوقریب»، برای یادآوری پاکدستی و فداکاری فرماندهان دوران دفاع مقدس و تفاوت‌های معنادار مدیران دفاع مقدس با رفتار برخی از مدیران امروز کشور، تماشای این فیلم را به مسئولان کشور توصیه کرده بودند.

فیلم سینمایی «تنگه ابوقریب»، بهترین فیلم و برنده شش سیمرغ جشنواره سی‌وششم فیلم فجر، از روز چهارشنبه، ۱۷ مرداد، هم‌زمان با روز خبرنگار در سینماهای کشور اکران خواهد شد.

پاتوق فیلم کوتاه میزبان ۵ اثر می‌شود

● ششمین فصل پاتوق فیلم کوتاه «سینما آینده»، روز دوشنبه، ۱۵ مرداد، با نمایش دو فیلم کوتاه داستانی، یک فیلم تجربی، یک فیلم مستند و یک انیمیشن کار خود را ادامه خواهد داد.

در این برنامه که توسط انجمن سینمای جوانان ایران با همکاری انجمن فیلم کوتاه ایران در محل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برگزار می‌شود، فیلم داستانی «اندرو» به کارگردانی تورنیکه گوگرچیچان از گرجستان، فیلم داستانی «فلامینگو» به کارگردانی امیر نجفی، فیلم تجربی «کابوس‌نامه» به کارگردانی فرهاد غلامی، فیلم مستند «زیرزمین» به کارگردانی والری ملنیکوف از روسیه و انیمیشن «پسرک» به کارگردانی مونا عبدالله‌شاهی به نمایش درخواهند آمد.

پاتوق فیلم کوتاه، دوشنبه‌های هر هفته ساعت ۱۸ در سالن سینمای کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به نشانی: تهران، خیابان خالد اسلامبولی (وزرا)، نش خیابان چهارم برگزار می‌شود و حضور علاقه‌مندان در آن آزاد و رایگان است.

حکم‌های جدیدی که برای تئاتر فجر دادند

● نادر برهانی‌مرد، دبیر سی‌وهفتمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر، در احکامی جداگانه اتابک نادری را به‌عنوان «مدیر فجر استانی»، سامان خلیلیان را به سمت «مدیر بخش خیابانی» و دیگر گونه‌های اجرایی»، پیمان شریعتی را به سمت «مدیر اجرایی»، مهدی حاجیان را به‌عنوان «مدیر برنامه‌ریزی و هماهنگی»، وحید لک را به‌عنوان «مدیر تشریفات و تبلیغات» و همچنین عباس اقسامی را به سمت «دستیار و مشاور» منصوب کرد.

در متن این احکام آمده است: «نظر به تجربه و شایستگی، شما را به‌عنوان مدیران و مشاوران بخش‌های مختلف سی‌وهفتمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر منصوب می‌نمایم. امیدوارم با خرد، خلاقیت و تعامل گروهی در انجام امور محوله موفق باشید.»

سی‌وهفتمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر با دبیری نادر برهانی‌مزد، از ۲۲ بهمن تا چهار اسفند ۹۷ برگزار خواهد شد.